

SLOVENSKÁ EKONOMIKA V TOMTO ROKU PORASTIE VIAC AKO SA OČAKÁVALO NA JAR

Národná banka Slovenska (NBS) aj ministerstvo financií (MF SR) zlepšili prognózu rastu HDP na tento rok. Obe inštitúcie navýšili predpokladaný rast HDP o 0,5 percentuálneho bodu. NBS z 2,3 % na 2,8 % a MF SR z 2,0 % na 2,5 % (Graf 1).

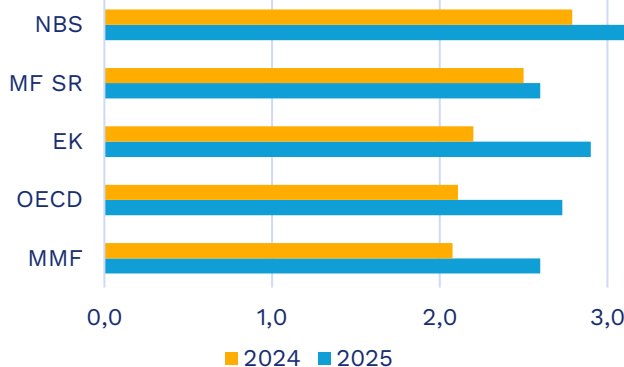
- Za zlepšením prognóz stojí najmä oživenie globálnej ekonomiky a pozvoľné naštartovanie súkromnej spotreby oproti doterajším predpokladom. Podľa NBS rastu ekonomiky pomáha aj uvoľnená fiškálna politika.
- Prognózované zvýšenie zahraničného dopytu po našich výrobkoch, najmä v automobilovom priemysle, potiahne náš export. V tomto roku by mal vzrásť medziročne o 2,1 % a v ďalších rokoch bude postupne akcelerovať na 4,5 % v roku 2027 (NBS).
- Domácnosti dobiehajú stratenú kúpyschopnosť vďaka rastu príjmov a poklesu inflácie. V tomto roku by sa mala zvýšiť miera úspor domácností na 8,5 % disponibilného príjmu. V minulom roku to bolo 6,6 %.
- Podľa Európskej komisie (EK) bude mať Slovensko v roku 2024 druhý najnižší rast HDP vo V4 (Graf 2).

NA DOSIAHNUTIE KLIMATICKÝCH CIEĽOV POTREBUJEME VIAC OBNOVITELNÝCH ZDROJOV

Podiel obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na konečnej spotrebe energie EÚ narástol z necelých 10 % v roku 2004 na 23 % v roku 2022. Klimatické záväzky únie vyžadujú 42,5 % do roku 2030. Na Slovensku tvoria OZE 17,5 % spotreby energie, pričom náš záväzok je 23 % v roku 2030.

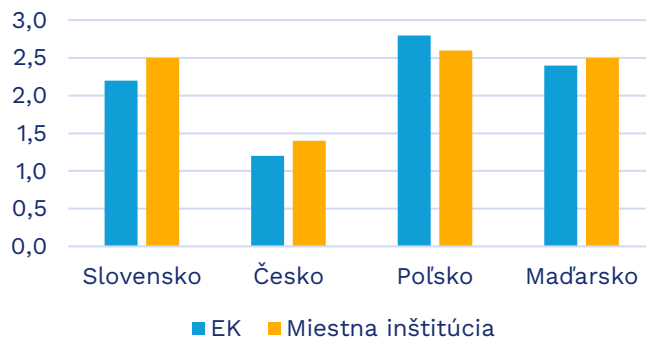
- Medzi krajinami EÚ viedli v roku 2022 v podiele OZE na celkovej spotrebe energie severské krajiny Švédsko (66,0 %) a Fínsko (47,9 %). Slovensko malo so 17,5 % druhý najvyšší podiel vo V4. V Česku podiel predstavoval 18,2 %, v Poľsku 16,9 % a v Maďarsku 15,2 % (Graf 3).
- Slovensko zaznamenalo spolu s Českom, Maďarskom a Rakúskom od roku 2004 do roku 2022 nárast o približne 11 percentuálnych bodov. Výrazný nárast spotreby OZE medzi rokmi 2018 a 2019 spôsobila novelizácia zákona o OZE, ktorá zaradila medzi obnoviteľné zdroje aj biomasu.
- Slovensko nasleduje európsky trend a využíva OZE predovšetkým na výrobu elektrickej energie (22,9 %), na vykurovanie a chladenie (19,9 %), či v doprave (8,9 %). Ostatné krajiny V4 využívajú OZE primárne za účelom vykurovania a chladenia.
- Cieľ Slovenska dosiahnuť podiel 23 % OZE na celkovej spotrebe energie do roku 2030 odzrkadľuje našu energetickú politiku. OZE v nej nemajú primárnu úlohu pri prechode na bezemisné hospodárstvo. Kľúčovú úlohu má jadrová energia.

Graf 1: Porovnanie prognóz vývoja HDP Slovenska podľa jednotlivých inštitúcií (v %)

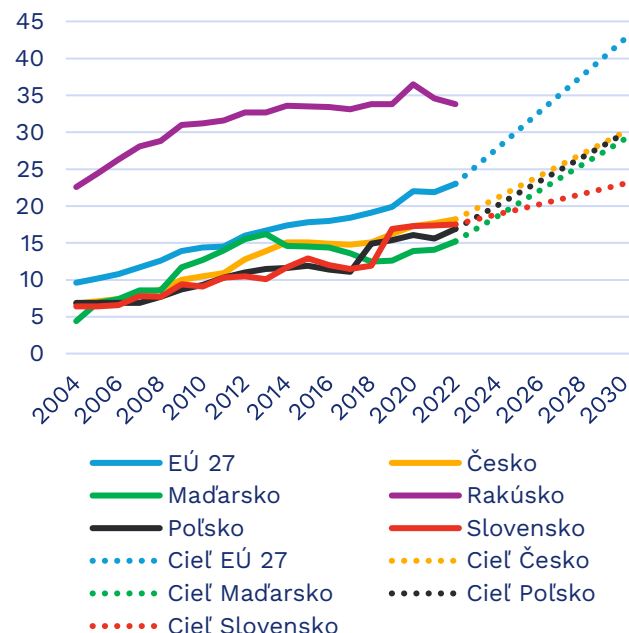
Poznámka: OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, MMF – Medzinárodný menový fond

Graf 2: Porovnanie prognóz vývoja HDP vo V4 na rok 2024 podľa EK a miestnych inštitúcií (v %)

Zdroj: Európska komisia, MF SR, NBS, Český štatistický úrad, Poľský ekonomický inštitút, Ministerstvo národného hospodárstva (Maďarsko)

Graf 3: Podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie (v %)

CENY NEHNUTEĽNOSTÍ SA STABILIZOVALI

Na konci prvého štvrťroka 2024 boli ceny nehnuteľností na bývanie v priemere o 10,7 % nižšie ako v momente ich vrcholu v treťom štvrťroku 2022. Intenzívne klesali podľa Národnej banky Slovenska (NBS) iba do polovice roka 2023, odvtedy sú relatívne stabilné.

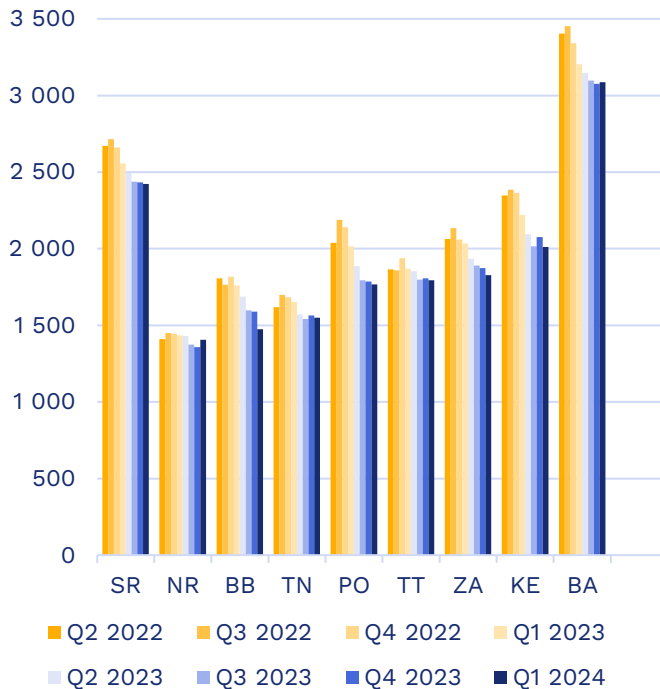
- Za prvý kvartál 2024 priemerné ceny nehnuteľností klesli iba mierne z 2 433 na 2 423 € za m². Strop dosiahli v roku 2022, vtedy sa predávali v treťom kvartáli priemerne za 2 714 € / m² (Graf 4). V Q1 2024 ceny mierne stúpili v Nitrianskom (+3,5 %) a Bratislavskom kraji (+0,3 %). Vo zvyšku krajov klesali, najviac v Banskobystrickom kraji (-7,2 %).
- Poskytovanie nových hypoték pokračovalo aj v prvých mesiacoch roka 2024 stabilizovaným tempom v porovnaní s priemerom roku 2023. Priemerné úrokové sadzby na nové hypotéky pritom mierne poklesli zo 4,7 % na konci roka 2023 na 4,6 % v apríli 2024 a naďalej pôsobia tlmiačo na úverový dopyt (NBS). Zároveň dochádza k skracovaniu fixácie úrokových sadzieb.
- Európska centrálna banka vyzýva krajiny, aby zatiaľ neuvolňovali podmienky poskytovania úverov.

SLOVENSKO MÁ MÁLO MLADÝCH SESTIER

Iba 22 % sestier v zdravotníckom systéme SR je vo veku 20-39 rokov. Až 43 % je vo veku nad 50 rokov.

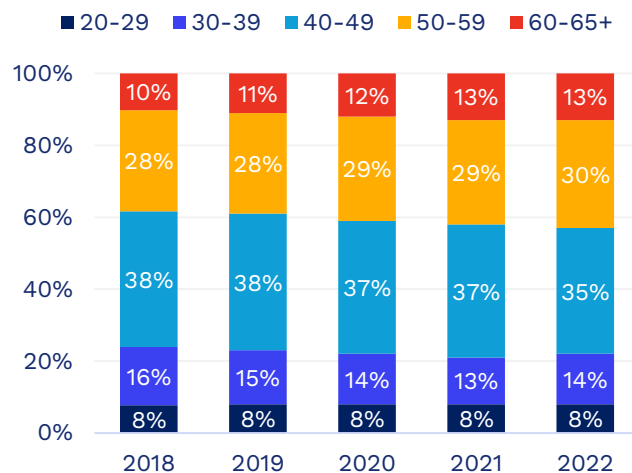
- Vo vekovej kategórii 20-29 rokov máme 8 % sestier, ich podiel sa od roku 2018 nemení. Vo veku 30-39 rokov je ich 14 %, pričom v roku 2018 ich bolo 16 %. Od roku 2020 zároveň klesal aj podiel sestier vo veku 40-49 rokov. Naopak, postupne rastie podiel zdravotných sestier vo veku nad 50 rokov (Graf 5).
- Celkový počet sestier v roku 2022 medziročne poklesol o 0,9 % z 31 190 na 30 910.
- Nízky podiel mladých sestier je spôsobený odlivom až polovice absolventiek zdravotníckych škôl do zahraničia. Hlavným lákadlom je podľa prieskumu Inštitútu pre stratégie a analýzy (ISA) nielen vyššie finančné ohodnotenie, ale aj prijateľnejšie pracovné podmienky.
- Jedným z nástrojov na udržanie sestier sú zmeny v platovom automate v rokoch 2023 a 2024, ktoré zvýšili úroveň priemernej mesačnej mzdy (Graf 6). Uvedené mzdy už zahŕňajú všetky príplatky, vrátane práce nadčas aj počas víkendov a sviatkov.
- Na prilákanie mladých sestier ISA odporúča v automate posilniť odmeňovanie za výsledky práce, systematicky merať spokojnosť pacientov s prácou sestier a výsledky zohľadniť pri ich odmeňovaní. Vhodným nástrojom je aj zriaďovanie jaslí a škôlok v zdravotníckych zariadeniach a úprava pracovného času zohľadňujúca potreby mladých rodičov.

Graf 4: Ceny nehnuteľností podľa krajov, štvrťročné údaje v eurách / m²

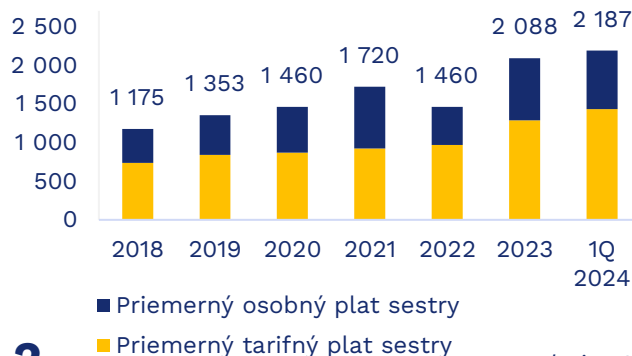

Zdroj: NBS

Graf 5: Vývoj vekovej štruktúry zdravotných sestier v SR

Graf 6: Priemerná mesačná mzda sestry (v €)

Zdroj: NCZI